

Sygn. akt VI P 74/13

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05/12/2013 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Południe VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Kryńska - Mozolewska

Ławnicy: Elżbieta Mitraszewska

Ewa Zembrzycka-Wiater

Protokolant: apl. sąd. Paweł Wojciechowski

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko D. S.

o ustalenie istnienia stosunku pracy i zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne

1. oddała powództwo;

2. uznaje się niewłaściwym w sprawie zapłaty zaległych składek na ubezpieczenie społeczne i w tym zakresie sprawę przekazując do rozpoznania do II Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W..

Sygn. akt VI P 74/13

UZASADNIENIE

W dniu 29 listopada 2012 roku P. K. wniósł pozew przeciwko D. S. prowadzącemu działalność gospodarczą(...)domagając się ustalenia, że pomiędzy powodem a pozwanym istniał stosunek pracy w okresie od 15 listopada 2011 roku do dnia 20 grudnia 2011 roku, zapłatę zaległych składek do ZUS w kwocie 2.100 zł, wypłacenie należnego ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, zapłatę zaległego wynagrodzenia w kwocie 2.500 zł, zwrot poniesionych kosztów leczenia i lekarstw w kwocie 500 zł, odszkodowanie i zadośćuczynienie w kwocie 6.000 zł (pozew k. 1, protokół z rozprawy z dnia 6 czerwca 2013 roku – k. 38).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że był zatrudniony u pozwanego na stanowisku pracownika fizycznego prac budowlanych. Powód podkreślił, że charakter pracy wyczerpywał znamiona stosunku pracy.

W odpowiedzi na pozew pozwany D. S. prowadzący działalność gospodarczą (...)wniósł o oddalenie powództwa w całości (odpowiedź na pozew z dnia 26 lutego 2013 roku – k. 22).

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że P. K. podjął się jedynie wykonania określonego dzieła, którego nie wykonał w ramach ustnej umowy cywilnoprawnej. Podniósł, że powód podjął wykonanie dzieła dopiero od 1 grudnia 2011 roku, a porzucił je w dniu 23 grudnia 2011 roku.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód zdobył w Urzędzie Pracy w R. numer telefonu do pozwanego i w rozmowie telefonicznej wyraził chęć podjęcia u niego pracy. Pozwany zatrudnił powoda, gdyż w tym czasie potrzebował pracowników na budowie (zeznania I. S.– k. 61).

P. K. pracował u pozwanego D. S. prowadzącego działalność gospodarczą(...) w charakterze pracownika fizycznego prac budowlanych na podstawie ustnej umowy o dzieło w (...).Przedmiotem umowy o dzieło było wykonywanie prac remontowych w zakresie, który określał kosztorys (zeznania D. S. – k. 40, zeznania I. S.– k. 62).

Powód przychodził do pracy niesystematycznie – dwa dni pracował, a następnie nie stawiał się. Powód nie podpisywał list obecności. Wynagrodzenie powoda uzależnione było od ilości godzin i wykonanych czynności (zeznania I. S.– k. 62).

Dnia 19 grudnia 2011 roku powód zawiadomił telefonicznie pozwanego, że uległ wypadkowi. Po przybyciu pozwanego na miejsce powód oświadczył mu, że kłapa od agregatu spadła mu na rękę, w związku, z czym musi chodzić z ręką na temblaku. Jednak na pytania pozwanego czy potrzebuje pomocy lekarza powód odpowiedział, że nic mu się nie stało, nie zgodził się również na wezwanie karetki oraz odwiezienie do lekarza. Tego samego dnia kontynuował on swoją pracę (zeznania I. S.– k. 62).

Następnego dnia, tj. 20 grudnia 2011 roku powód oświadczył, iż rezygnuje z pracy, jednocześnie nie podając przyczyn (zeznania I. S. – k. 62).

Przed Sądem Rejonowym w Wołominie V Wydziałem Karnym w sprawie przeciwko pozwanemu toczyła się sprawa o popełnienie wykroczenia polegającego na zatrudnianiu powoda przez pozwanego na umowę o dzieło w warunkach, gdy powinna być zawarta umowa o pracę oraz o nie ujawnienie wypadku przy pracy. Sąd wydał wyrok uniewinniający (kserokopia wyroku Sądu Rejonowego w Wołominie V Wydział Karny, sygn. akt V W 233/12 – k. 53)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów zawartych w aktach sprawy (kserokopia wyroku karnego), a także zeznania powoda, pozwanego oraz świadka I. S.. Odnośnie zeznań powoda Sąd uwzględnił je jedynie w części, odmawiając im wiarygodności, co do pozostałych faktów. Z kolei zeznania pozwanego oraz świadka I. S.Sąd wziął pod uwagę w całości, gdyż zeznania te są ze sobą zgodne i spójne.

Sąd odmówił wiary zeznaniom powoda, w zakresie, w jakim wskazał, że wykonywał on w okresie od dnia 15 listopada 2011 roku do dnia 20 grudnia 2011 roku na rzecz pozwanego pracę w ramach stosunku pracy. Wersja powoda jest również sprzeczna z wersją pozwanego, którą to z kolei Sąd uznał za udowodnioną.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia istnienia między stronami stosunku pracy. Na wstępie należy zauważyć, że podstawą prawną dla powództwa o ustalenie istnienia prawa bądź stosunku prawnego jest regulacja zawarta w art. 189 kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie z tym przepisem powód musi wykazać dodatkowo istnienie interesu prawnego uzasadniającego jego roszczenie. Interes ten stanowi, więc podstawową przesłankę materialnoprawną powództwa o ustalenie, a jednocześnie jest on kryterium zasadności wyboru tej formy ochrony praw podmiotowych. Przez „interes” należy rozumieć potrzebę wynikającą z sytuacji, w jakiej powód się znalazł, natomiast „prawny” dotyczy szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych podmiotu. Powództwo o ustalenie zmierza do usunięcia stanu niepewności w łączącym strony stosunku prawnym.

W wyroku z dnia 5 grudnia 2002 roku (I PKN 629/01) Sąd Najwyższy wskazał, że na podstawie art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego pracownik ma interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy, jeżeli dochodzone ustalenie ma charakter niemajątkowy lub sprawia, że oparte na nim potencjalne roszczenia majątkowe mogą się zaktualizować dopiero w przyszłości. W związku z powyższym Sąd uznał, że interes prawny powoda istniał obiektywnie.

Powód w niniejszej sprawie twierdził, iż w rzeczywistości stosunek prawny łączący strony miał charakter wynikający z umowy o pracę.

Należy w tym miejscu przedstawić regulacje prawne charakteryzujące stosunek pracy, a także umowę o pracę, która ten stosunek kształtuje. Zgodnie z treścią art. 22 ust.1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Z kolei umowa o pracę jest regulowana w drodze postanowień art. 29 kodeksu pracy zgodnie, z którym umowa o pracę jest zawierana na piśmie, zaś, jeżeli umowa o pracę nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, pracodawca powinien najpóźniej w dniu rozpoczęcia pracy przez pracownika, potwierdzić pracownikowi na piśmie ustalenia, co do rodzaju umowy oraz jej warunków. W przedmiotowym stanie faktycznym strony zawarły ze sobą w formie ustnej umowę o dzieło. Jednak jak wskazuje się w judykaturze „nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek prawny ma cechy wskazane w art. 22 § 1 Kp” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 kwietnia 1999 roku w sprawie I PKN 642/98). Teza ta znajduje również potwierdzenie wprost w treści przepisu art. 22 § 1(1), który mówi, iż zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Oznacza to, iż mimo zawartej umowy ustnej o dzieło będzie można uznać, że stosunek prawny łączący strony był stosunkiem pracy, ale dopiero po ustaleniu wystąpienia istotnych przesłanek określonych w art. 22 § 1 Kp.

Z analizy art. 22 § 1 kodeksu pracy wynika, iż cechami stosunku pracy są: wykonywanie przez pracownika pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, wykonywanie tej pracy osobiście i pod kierownictwem pracodawcy, a także wyznaczenie przez pracodawcę miejsca i czasu pracy, zaś sam pracodawca zobowiązuje się w ramach tego stosunku do zapłaty pracownikowi wynagrodzenia.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, którego przykładem jest m.in. postanowienie z dnia 14.05.2003r., I PK 21/03 „treść normatywna art. 22 § 1 (1) k.p. sprowadza się do tego, że nazwa umowy (np. umowa zlecenia) nie ma decydującego znaczenia dla oceny, czy jest to umowa cywilnoprawna, czy też umowa o pracę. Zawsze należy uznać, że kreuje ona stosunek pracy, jeżeli praca jest wykonywana w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.” (LEX nr 585695). Powyższe wskazuje, więc, że o stwierdzeniu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy nie przesądza nazwa umowy, ani jej formalne postanowienia, ale to czy są faktycznie wykonywane, czyli sposób ich realizacji. Jeżeli są one realizowane w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. praca jest wykonywana w ramach stosunku pracy. W uzasadnieniu wyroku z dnia 27.05.2010r., II PK 354/09, Sąd Najwyższy wskazał, że art. 22 § 1¹ k.p. nie stwarza prawnego domniemania zawarcia umowy o pracę. W sytuacji, gdy spór dotyczy kwalifikacji prawnej zawartej umowy, to czy jest ona umową o pracę, czy o świadczenie usług, można dokonywać tylko metodą typologiczną, tj. poprzez rozpoznanie i wskazanie jej cech przeważających (dominujących). W razie ustalenia, że zawarta przez strony umowa wskazuje cechy wspólne dla umowy o pracę i umowy prawa cywilnego z jednakowym nasileniem, rozstrzygająca o jej typie powinna być in concreto wola stron.

W przedmiotowej sprawie określone zostały miejsce pracy tj; (...). Czas pracy wskazany przez powoda tj od 01.11.2011 r do 20.12.2011 r, pozwany kwestionował i wskazywał, iż powód podjął u niego pracę w okresie od 01.12.2011 r do 23.12.2011 r na podstawie umowy o dzieło. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż pozwany zatrudnił powoda do prowadzenia prac remontowo – budowlanych na terenie (...). Celem wykonania robót było osiągnięcie określonego rezultatu ustalonego w kosztorysie inwestycji. Zdaniem sądu strony zawarły ustną umowę o dzieło. Taką też formę umowy wskazał pozwany słuchany w charakterze strony. Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanego, albowiem znajdują one pośrednio potwierdzenie w zeznaniach powoda („powozy poszukiwał pracownika na umowę zlecenie przy pracach budowlanych”). Rozbieżności stron w nazwie ustnej umowy nie mają znaczenia, bowiem wola stron było zawarcie stosunku cywilnoprawnego a nie pracowniczego.

Z zeznań świadka I. S. wynika, że powód świadczył pracę różnie, przyjeżdżał, kiedy chciał, nie podpisywał również list obecności, nie zależało mu na podpisaniu jakiegokolwiek umowy, bo miał zobowiązania komornicze. Mając na uwadze powyższe wywody i jednoznacznie brzmiącą treść przepisu art.22 § 1 Kp – „w miejscu i czasie wyznaczonym przez

pracodawcę” – należy uznać, iż w przedmiotowym stanie faktycznym sam pracownik ustalał czas i wymiar świadczonej pracy oraz pracował pod nadzorem pozwanego.

Jak wskazano wyżej cechą umowy o pracę jest pozostawanie w dyspozycji pracodawcy i wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej). Ta cecha ma charakter konstytucyjny dla istnienia stosunku pracy. Dla stwierdzenia, że występuje ona w treści stosunku prawnego z reguły wskazuje się na takie elementy, jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa, co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika.

Bezsporne jest, że pozwany nie prowadził ewidencji czasu pracy oraz, że powód nie podpisywał list obecności. Strony umówiły się tylko, że P. K. wykona konkretne prace przez określony czas oraz otrzyma za to wynagrodzenie według kosztorysu. Samo określenie sposobu wykonania pracy nie może przesądzać o wykonywaniu pracy w ramach stosunku pracy, gdyż sposób wykonania pracy za wynagrodzeniem może być również określony w umowie cywilnoprawnej. Zgodnie z treścią art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Ponadto podkreślić należy, iż przy interpretacji charakteru stosunku prawnego decydujące znaczenie ma zgodny cel umowy i zamiar stron (art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Tymczasem z ustalonego stanu faktycznego nie wynika, aby wolą stron było zawarcie umowy o pracę. Z uwagi na specyfikę pracy budowlanej, jej charakter, a mianowicie natężenie w różnych porach roku pozwany zlecił powodowi wykonywanie prac na podstawie umowy cywilnoprawnej.

W ocenie Sądu obie strony miały świadomość i godziły się na to, że łącząca ich umowa nie jest umową o pracę.

W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności (art. 3 k.p.c.) i wynikającą z art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 232 k.p.c. zasadą rozkładu ciężaru dowodu – strony obowiązane są wskazywać dowody w celu stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W ocenie Sądu strona powodowa nie sprostowała ciężącemu na niej obowiązkowi udowodnienia zasadności swoich twierdzeń, co do wykonywania pracy w ramach stosunku pracy.

Dodatkowo wskazać należy, iż przeciwko pozwanemu toczyło się postępowanie karne w sprawie m.in. zatrudniania pracowników na umowę o dzieło. Zarzut ten nie znalazł potwierdzenia w wyroku Sądu Rejonowego w Wołominie V Wydziału Karnego z dnia 25 kwietnia 2013 r.

Reasumując – stwierdzić należy, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, że stosunek prawny łączący powoda i pozwanego w niniejszej sprawie zawierał cechy, wymagane dla stosunku pracy. Nie zostały, bowiem spełnione podstawowe przesłanki, bez których ustalenie istnienia stosunku pracy jest możliwe.

Ponadto powód wniósł o zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne. Kodeks postępowania cywilnego wymienia, jakie sprawy uważane są za sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. Przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych. W sprawie składek na ubezpieczenie społeczne organ rentowy nie wydał decyzji, od której mógłby odwołać się powód.

Zgodnie z treścią art. 464. § 1. kpc odrzucenie pozwu nie może nastąpić z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, gdy do rozpoznania sprawy właściwy jest inny organ. W tym wypadku sąd przekaze mu sprawę. W niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. jest właściwym w sprawie zapłaty zaległych składek na ubezpieczenie społeczne, co orzeczono w punkcie II wyroku częściowego.

Zgodnie z treścią art. 317. § 1. k.p.c. sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.